

بدلیه فرستاده شود که از روی همان رفتار کنند علیه حافظ حقوق محدود مردم است باید در جواب این لایحه خیلی تا یکدشود که زودتر جواب آن فرستاده شود و در باب بودجه عدلیه همانطور که گفته شد باید رجوع شود بوزیر مالیه و از آنجا بمجلس بیاید و در باب اینکه ماورین عدلیه بولایات زفته اند و از این حیث مردم شکایت دارند صحیح نوشته شده حکام هم حق العمل میکینند و هم حقوق خوبست در این باب هم رجوع شود بوزیر مالیه و در باب تمبر هم متعلق بدیوان مجامعات است بقیده بنده ابدأ کمیسیون برای این مسئله لازم نیست بلکه اساس همانست که عرض شد باید به کمیسیون عدلیه تاکید و اصرار شود که قوانین عدلیه را زود تر تنقیح کرده به مجلس بدهند.

آقا میرزا مرتضی قلیخان - بقیده بنده رجوع شود بیک کمیسونی که در آنجا وقت نظر کرده هریک از مطالب آن کراچ بهر کجا است از جاع شود حالا اذمان و کلا درست مسوق بمطالب این لایحه نیست و اینطور هم که داخل در جزئیات شده مذاکره شود نتیجه حاصل نخواهد شد چنانچه فعلا در باب بودجه وزارت عدلیه اشتباه شده است و مطلب در بودجه وزارت عدلیه نیست بلکه در انجامه صورت است که یک حقوقی فعلا برای اجراء معین کرده اند که آن حقوق باید ماه بماه با آنها برسد و بقیده بنده باید این لایحه رجوع بکمیسیون بشود.

نایب رئیس - این لایحه باید تجزیه شود آنچه راجع بکمیسیون عدلیه است با آنجا رجوع شود و آنچه هم متعلق بمالیه است رجوع بکمیسیون مالیه گردد مطالب متفرقه را هم که کمیسیون فوق العاده رسیدگی نماید.

آقا شیخ محمدعلی - اینکه می فرمائید رجوع بکمیسیون عدلیه شود نسبت الارش تم نقش اصلا کمیسیون عدلیه نیست تا اینکه رجوع با آنجا بشود کمیسونی که اعضای آن غیر معلوم و عضای رئیس آن غیر معین و احوال صورت کمیسونی پیدا نکرده چطور میشود مطلبی با آنجا رجوع کرد دیگر اینکه این ترتیبی را که در این لایحه نوشته شده اگر آن کمیسیون عدلیه هم باشد نمیشود با آنجا رجوع کرد زیرا که آن کمیسیون بجهت قوانینی که متعلق بشرعیات است مذاکره می نماید و اینکه در آن لایحه نوشته اند متعلق بامورات داخلی عدلیه است ربطی بکمیسیون ندارد باید اینگونه لوایح را هیئت رئیس پس از ملاحظه آنچه راجع بهر کجا است رجوع کنند.

نایب رئیس - هیئت رئیس تمام اینها را دیدند و ملاحظه کردند و آنچه که راجع بهر کمیسیون است رجوع میشود حالا آنچه که راجع بکمیسیون عدلیه است به آن کمیسونی که فعلا برقرار است رجوع میشود و آنچه هم که راجع بمالیه است بکمیسیون مالیه رجوع میشود باقی از مطالب دیگر هم یک کمیسیون موقتی انتخاب میشود که زود تر آنها را ملاحظه کرده جوابی برای آنها بنویسند بمجلس بدهند و این بجهت جلسه تمام خواهد شد اینقدر ها طولی ندارد و حالا اینکه کمیسیون را اگر صلاح میدانند بنده بعضی اشخاص که در نظر دارم معین نمایم چون و کلاهی محترم غالباً در کمیسیون فوق العاده

که تشکیل شده هستند لهذا اشخاصیکه انتخاب نموده اند از اینقرار است.

(حسنعلی خان) (سیدالاحکام) (آقا میرزا محمود) (آقا شیخ یوسف) (وکیل التجار) (حاجی محمد ابراهیم وارث)

وکیل التجار - این اشخاصی که انتخاب شده اند و علاوه هدهدیگر اکثر آنها در کمیسیون عرایض هستند و بقیده بنده این لایحه عدلیه هم همان کمیسیون عرایض رجوع شود بهتر است.

ادیب التجار - عقیده بنده هم همین است که رجوع بکمیسیون عرایض شود زیرا که اولاً چند تن از علماء و کلا در آنجا هستند و علاوه مدارن وزارت عدلیه هم اکثر اوقات بجهت توضیحات در کمیسیون عرایض حاضر میشوند پس همین کمیسیون عرایض رجوع شود بهتر است و در بعضی از مطالب از معاون وزارت عدلیه هم توضیح خواسته میشود

نایب رئیس - بقیده بنده رجوع بکمیسیون عرایض بشود بهتر است گمان این است که دیگر امروز فرصت اینکه داخل موضوعی که برای امروز معین شده که نتیجه لایحه وزیر جنک بود نخواهیم داشت خوب است چند نفری که اجازه تعلق خواسته اند مطلب خود را اظهار نمایند

مولی الممالک - بنده در باب تفاوت عمل یزد می خواهم اظهار نمایم اگر چه ختم شده ولی من باب توضیح عرض میکنم که این مسئله بزدهمان است که آقای ماضد السلطنه چند روز قبل اظهار داشتند معرکه دارند و این حرف مورد توجه نشد ابدا تفاوت عمل علاوه بر آنها تعمیل نشده هفتاد و هشت هزار تومان فرامالیات آنجا است که چهل و چهار هزار تومان آن از بابت تفاوت تیولات است که خود صاحبان تیولات متقبل شده اند باید بدهند و در این مسئله باید دقت شود

آقا ملاحسن وارث - از این حادثه که واقع شده مردم منتظر اند اگر نتیجه بدست آمده اظهار شود که موجب اسکت مردم بشود

نایب رئیس - این مطلب را قبل از اینکه مجلس منعقد بشود از جناب رئیس استفسار کردیم که چیزی اظهار شود گفتند چون هنوز نتیجه بدست نیامده امروز مسکوت عنه بگذاریم ولی اگر لازم است جناب مستشارالدوله که یکی از اعضاء آن کمیسیون هستند اطلاعات خود را اظهار نمایند

آقا ملاحسن وارث - بله اگر لطف فرموده اظهار فرمایند ضرر ندارد

مستشارالدوله - پوشیده نیست که در چند روز قبل برای استعکام روابط و اتحاد بین ملت و دولت کمیسونی تشکیل شد که سده بعضی القات را از مقام سلطنتی بنمایند و مشغول باینکار شدند و امروزه هم بر هر کس معلوم شده که تارو رابط بین دولت و ملت مستحکم نشود هیچ کاری از پیش نغراهد رفت این بود که کمیسیون بطور فوق العاده تشکیل شده و مشغول کار بودند که این اتفاق افتاد لهذا مشغول مذاکرات و اصلاح این رانته شده و فیما بین مذاکرات بعمل آمده اقدامات غیر مستقیم و مستقیم هم شده ولی از این اقدامات تا کنون نتیجه کامل بدست نیامده است چیزی که هست از اقدامات امروز یعنی تمعید این سه نفر و وضع مخابرات و سیم تلگراف قدری اسباب وحشت مردم فراهم آمده حتی از آذربایجان هم

بی در پی تلگراف میشود که جهت قطع مخابرات چیست مقصود این است که این ترتیب فی الجمله باعث یریشانی حواس کمیسیون شده مهذا الان هم مشغول اقدامات و مذاکره هستند و یکی از وسایط هم شاهزاده نیرالدوله است که آمده اند و با حضور حجج اسلام مشغول مذاکره هستند و وزراء هم احضار شده اند این اقدامات از طرف کمیسیون شده ای چیزی که هست کمیسیون هنوز نمیتواند راپورت کامل از اقدامات خود بدهد زیرا که نتیجه کامل بدست نیامده فقط همین بود که بنده عرض کردم و تا کنون هم از اقدامات خود باس حاصل نکرده است و امیدوار است که اصلاح شده و نتیجه صحیح گرفته شود

(مجلس وقت فروپ ختم شد)

مذاکرات یکشنبه ۱۴ جمادی الاولی ۱۳۲۶

دارالشورای ملی
مجلس بر حسب معمول دوساعت و ربع بنحرب مانده سرآ منعقد گردید پس از معتنی مذاکره در یک ساعت قبل از غروب از زمانه شبی خلاصه که از طرف مجلس برای تقدیم حضور همایونی نوشته شده بود که با هیئتی از و کلا شرفیاب حضور همایونی شوند دفعه اول و دوم آن قرائت شده عموماً مطالب مندرجه در لایحه را تصویب کردند و اسامی هیئتی که مقرر شد بالایحه شرفیاب حضور همایونی شوند از قرار ذیل است:

آقای حاجی امام جمعه - حاجی شیخ علی نوری حاجی میرزا علی آقا - حمام الاسلام - آقا میرزا طاهر - حسینقلی خان نواب

وما انشاء الله عین لایحه را در روز آینه درج و منتشر خواهیم کرد

مذاکرات دارالشورای ملی

۳ شنبه ۱۶ جمادی الاولی ۱۳۲۶

یک ساعت بنحرب مانده مجلس منعقد شد خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت گردید رئیس - بعد از آن که آن روز مجلس مقدس

رای داد که هیئتی از طرف مجلس مقدس بحضور مبارک اعلیحضرت همایونی شرفیاب شده و لایحه که از طرف مجلس نوشته شده بود تقدیم حضور مبارک شود برای شرفیابی وقت خواسته بودیم و برای امروز وقت را معین فرمودند لهذا هیئت مزبور در شرفیاب شده و لایحه را تقدیم داشتند در جواب فرمودند که جواب را نوشته خواهم فرستاد و بعضی فرمایشات شفاهی هم فرمودند که ما حصل آن این بود که من همان طور که از سابق کمال همراهی و مسامحت را با مجلس مقدس داشتم حالا هم دارم و خواهم داشت و من خود عاشق این اساس هستم و جواب لایحه هم صادر فرستاده خواهد شد این بود فرمایشات اعلیحضرت همایونی

وکیل التجار - بنده متعجبم از اینکه وقتی که یک هیئتی بحضور اعلیحضرت همایونی مشرف می شوند غیر از اظهار همراهی از اعلیحضرت همایونی چیزی شنیده و دیده نمیشود و در واقع قریب از اینهم نباید باشد از طرف نمایندگان ملت هم قریب از اینهم امور از مجرای قانون و جریان قانون تا کنون چیزی دیده نشده و با اینحال بنده نمیدانم از چیست که اینگونه اسباب اختلال فراهم میآید و برای چیست و عاقبت آن معلوم نیست که چه می شود و بدیهی است که مجلس شورای ملی تا کنون قیر از صلح